

Ekonomika bezpečnosti (policie, armáda atd.)

Ing. Jakub Dostál

28. 11. 2012

Ekonomika veřejného sektoru

Struktura přednášky

- **Obrana**
- **Policie**
- **Protiteroristická politika**

Legislativa, strategické a koncepční dokumenty - obrana

- *Ústava ČR 1/1993 Sb.*
- *Listina základních práv a svobod 2/1993 Sb.*
- *Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších zákonů.*
- *Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších zákonů.*
- *Bílá kniha o obraně*
- *Bezpečnostní strategie České republiky*
- *Strategická koncepce NATO*
- *Evropská bezpečnostní strategie*
- *Rozpočet ČR*

1. Charakteristika obrany

Bezpečnost

```
graph TD; A[Bezpečnost] --- B[Vnitřní (vnitřní pořádek)]; A --- C[Vnější (obrana území)];
```

Vnitřní
(vnitřní
pořádek)

Vnější
(obrana
území)

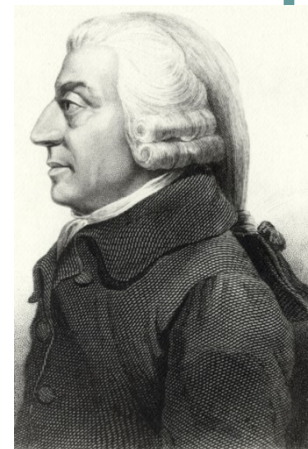
- Role armády a policie ve **veřejném sektoru**

- Adam Smith – povinnosti vládců:
- povinnost ochraňovat společnost před násilím a útokem jiných nezávislých společností - **armáda**

ochraňovat každého člena společnosti před **nespravedlnostmi a útlakem** ze strany všech **ostatních členů** této společnosti

- napomáhá plnit policie

...

Definice obrany

- Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky chápe obranu jako:
 - **„souhrn opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením.**
 - *Obrana státu zahrnuje výstavbu účinného systému obrany státu, přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků a účast v kolektivním obranném systému“.*

Bezpečnostní strategie ČR

- *Úkolem vlády ČR a orgánů všech ÚSC je zajišťovat **bezpečnost obyvatel**, obranu svrchovanosti a územní celistvosti země a zachování náležitostí demokratického právního státu.*
- *za zajišťování bezpečnosti je primárně odpovědná **vláda**, je žádoucí aktivní spolupráce **občanů ČR, PO, FO** a orgánů **ÚSC**.“*

Bezpečnostní politika ČR

- Základem je aktivní účast v systému **kolektivní obrany NATO**, rozvoj schopností EU pro zvládání krizí a spolupráce s partnerskými zeměmi
- Koncepční dokument **Bezpečnostní strategie ČR** definuje východiska BP, bezpečnostní zájmy, hrozby, způsoby a prostředky, jak těmto hrozbám čelit

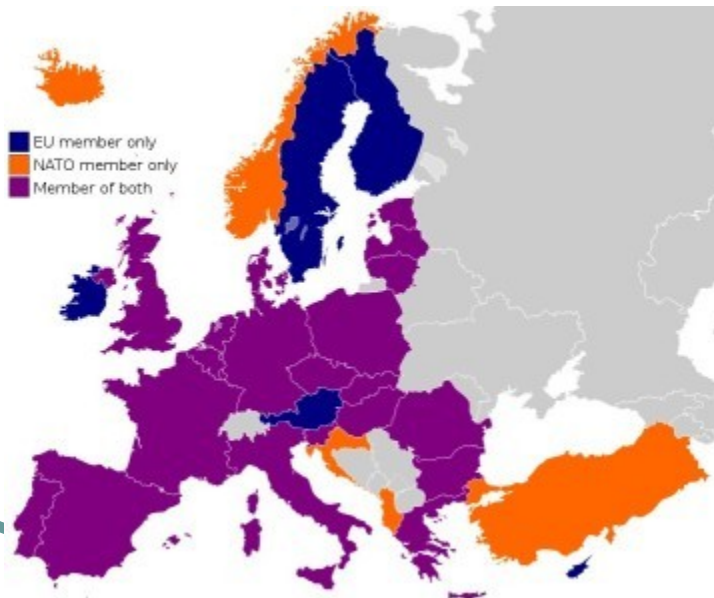

Trocha historie

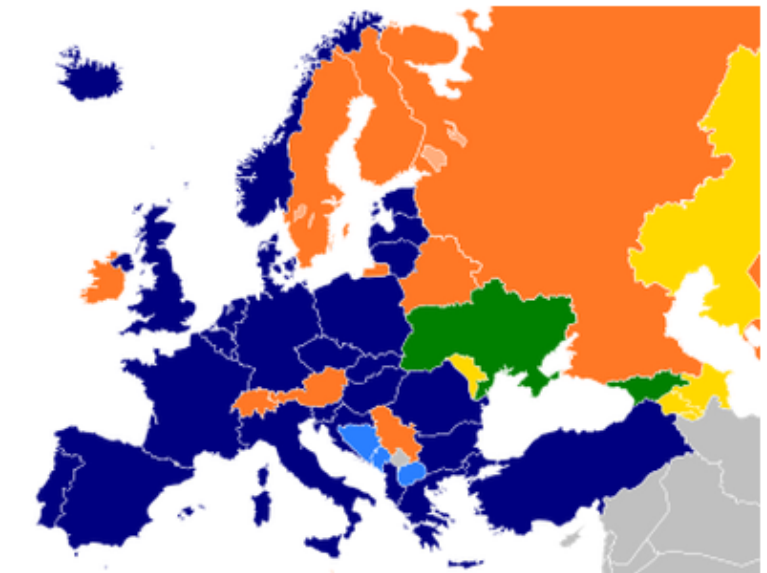
- Od r. 1948 podřízeno vše **Moskvě** (vojenská politika, vnitřní nepřítel + západní země)
- Po r. 1989 nutná **transformace** → nezávislá obranná politika (legislativní rámec, strategické dokumenty)
- 1. pol. 90. let – **rozdělení armád** ČR x SR, možné napadení ze všech směrů (ale nízká pravděpodobnost), snaha vstoupit do NATO (kolektivní obrana)

- Březen 1999 – vstup do **NATO**
- 2004 – profesionalizace **AČR**, vstup do EU
- Společná bezpečnostní a obranná politika EU – tzv. **Battle Groups**, vztah EU a NATO
- Další vývoj ???

Mapa partnerských smluv NATO v Evropě a okolí

- Členové NATO
- Akční plán členství
- Intenzifikovaný dialog
- Individuální akční plán partnerství
- Partnerství pro mír

Bezpečnostní systém ČR

- Institucionálním nástrojem pro dosažení cílů BP je komplexní, funkční a dynamicky se rozvíjející bezpečnostní systém.
- Základní funkce = **integrovat, koordinovat a řídit** jednotlivé složky a pružně **reagovat** na vzniklé hrozby.
- Hierarchicky uspořádaný, propojení roviny politické, vojenské, vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatel, hospodářské, finanční, legislativní a sociální.

Prezident ČR

Ozbrojené síly ČR

Armáda ČR

Vojenská kancelář prezidenta republiky

Hradní stráž

Vláda ČR

Bezpečnostní rada státu

Ústřední krizový štáb

Výbory BRS

Ministerstvo obrany

Generální štáb AČR

Parlament ČR

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady

Výbory Senátu a PSPČR

Správní úřady

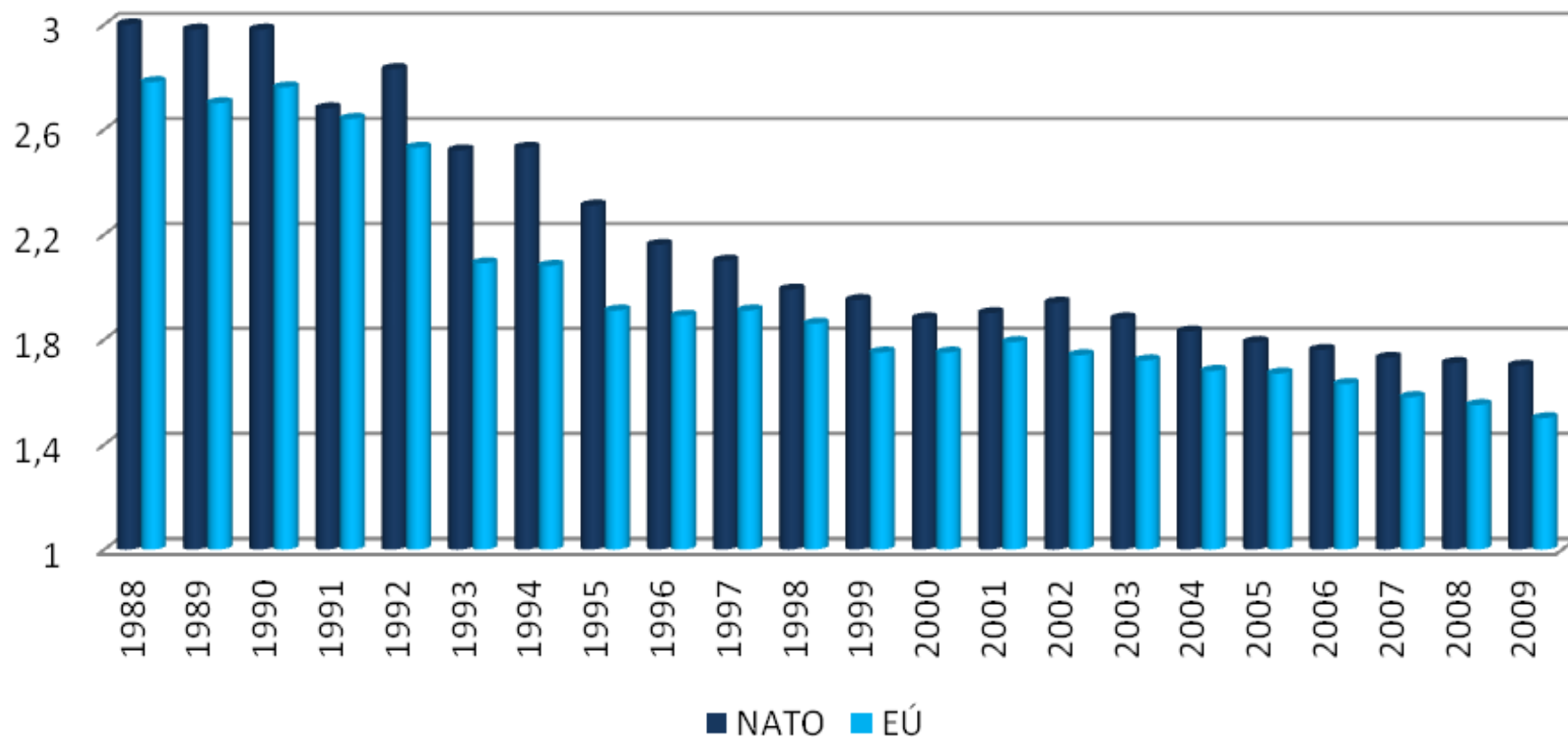
Kolektivní princip zajištění obrany

- Pro ČR klíčová účast v systému **kolektivní obrany NATO** a plnění **úkolů NATO**
- Aktivní účast v misích NATO, EU, OSN při řešení celého spektra krizí (aktuální přehled viz. odkaz):
<http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/default.htm>
- ČR se zapojuje do Společné bezpečnostní a obranné politiky EU – mise, humanitární pomoc, rozvíjení schopností komplementárně k NATO

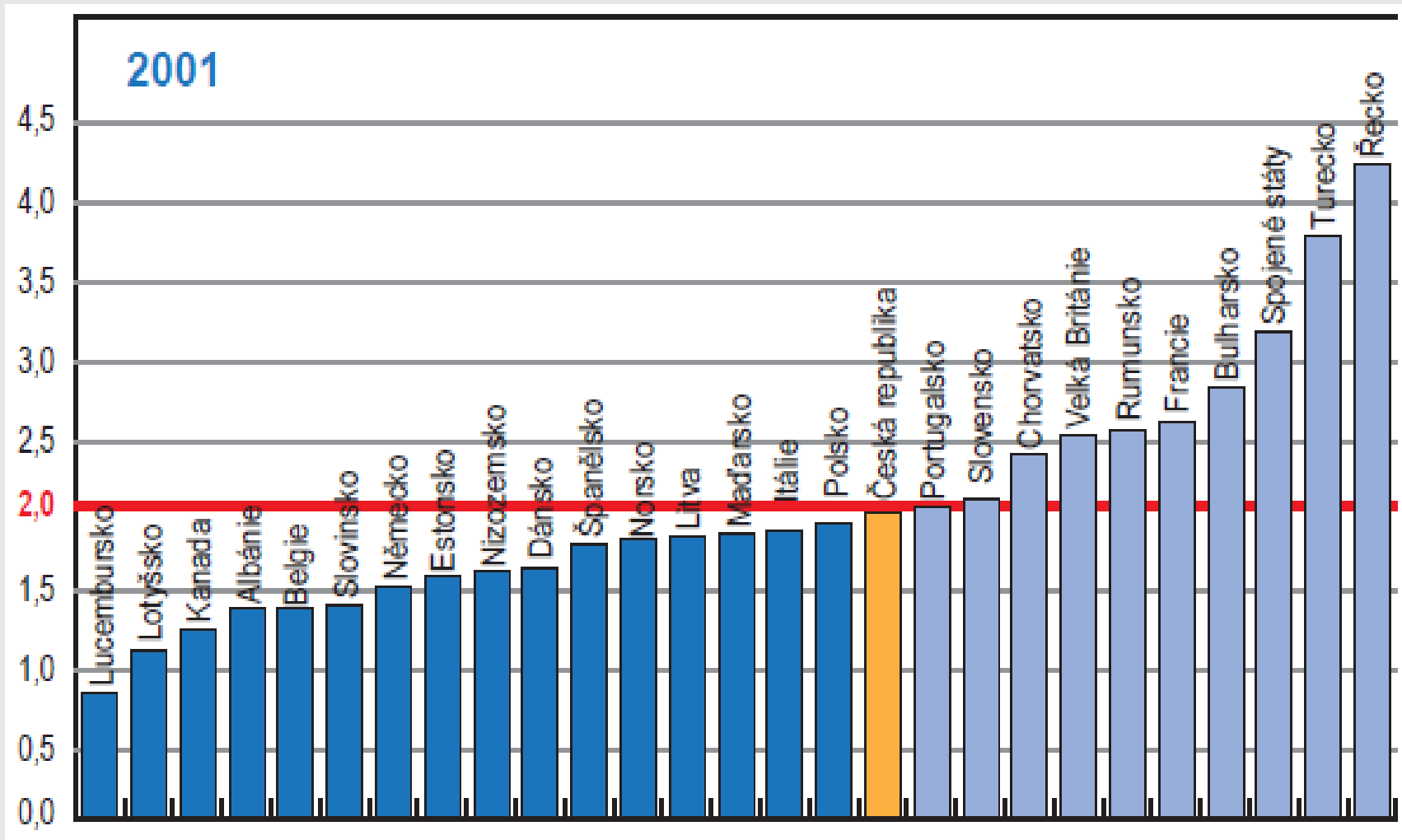
2. Financování obrany

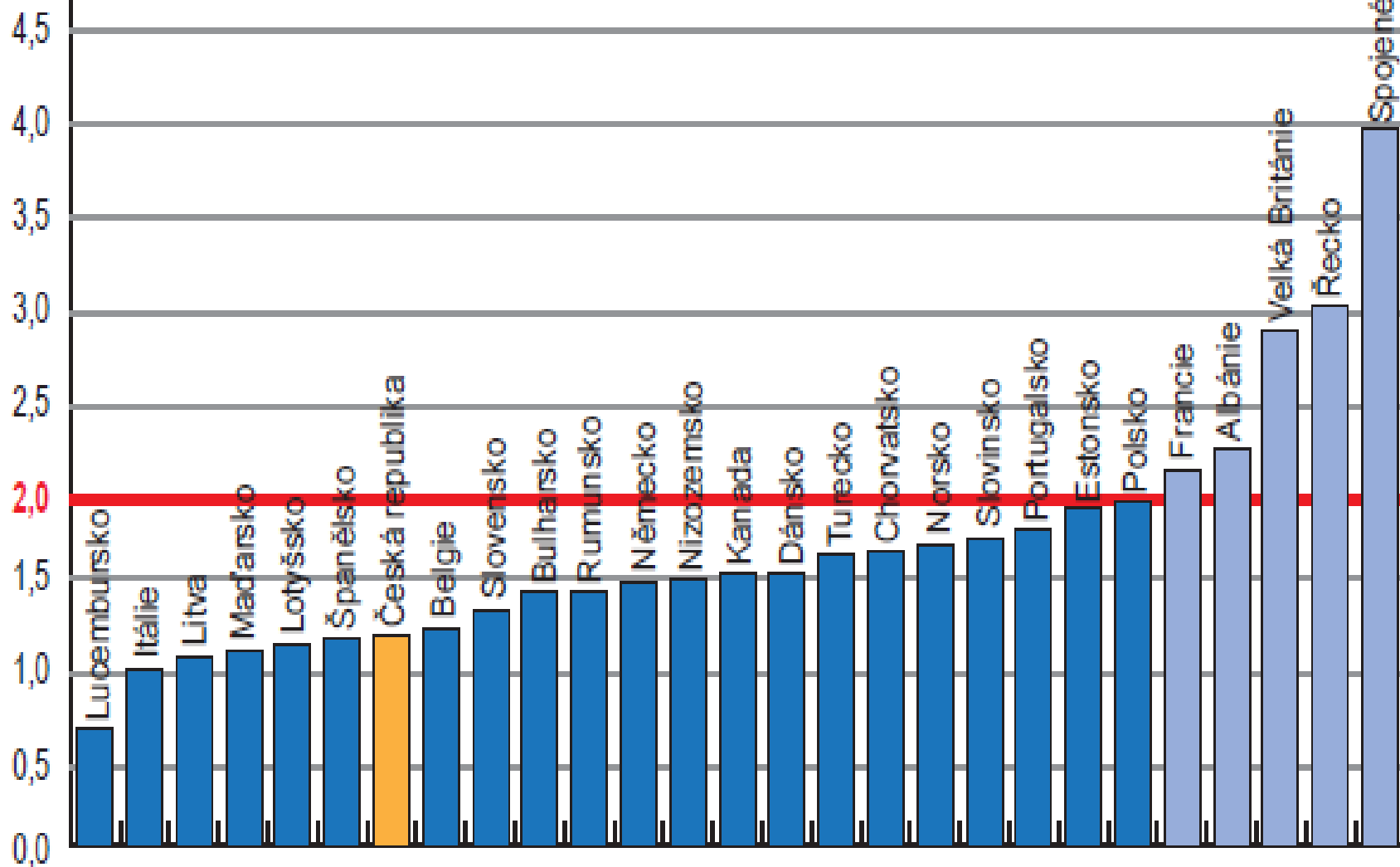
Vývoj výdajů na obranu členských zemí NATO a EU (v % HDP)

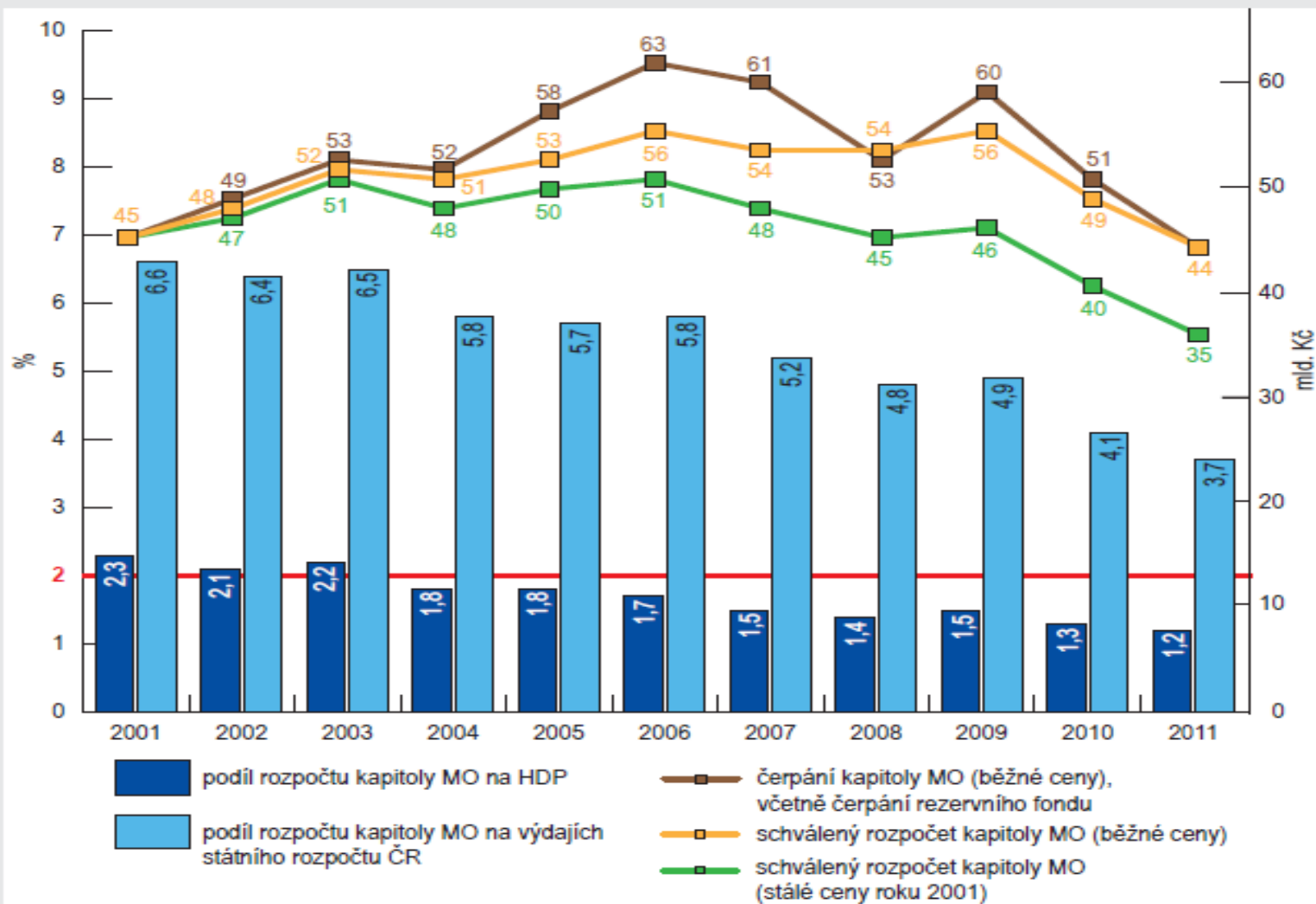
Výdaje na obranu stávajících států NATO v roce 2001 a v roce 2011 v % HDP

2011

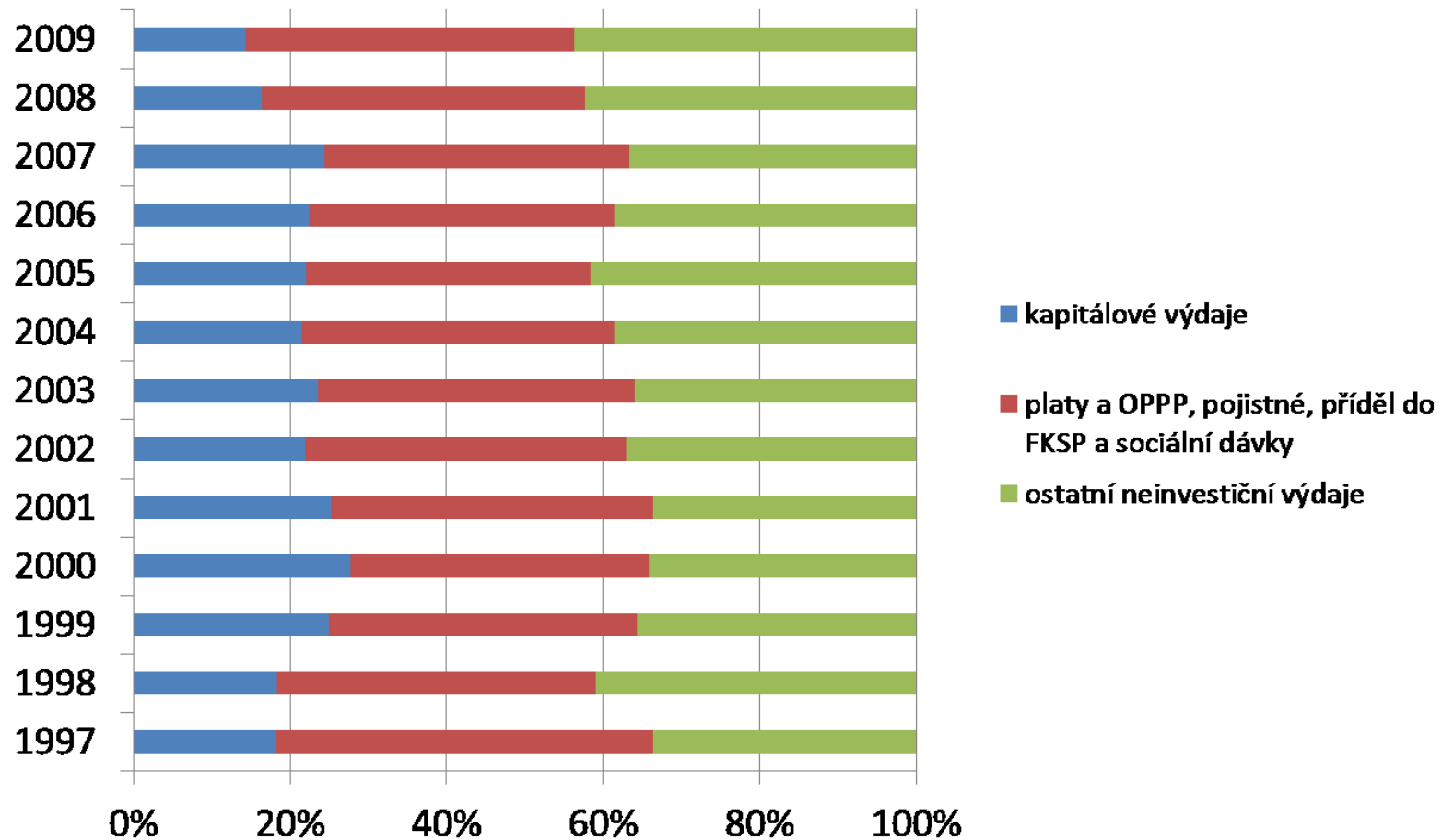
Vývoj výdajů Ministerstva obrany v letech 2001 až 2011

Výdaje kapitoly MO ČR měřené jak podílem na HDP, tak podílem na státním rozpočtu mají od roku 2001 klesající trend. Pět let po vstupu do NATO v roce 2004 klesly pod hranici 2% HDP, což je pro členské státy Aliance doporučená výše výdajů na obranu. Rozpočet MO vyjádřený ve stálých cenách je dokonce po roce 2008 nižší, než byl v roce 2001.

Pramen: MO ČR

Struktura výdajů kapitoly MO v letech 1997–2009

Přehled vývoje prostředků rezervního fondu v letech 2004–2008 (v tis. Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008
Počáteční stav	1 105 547	7 622 457	12 054 895	11 787 151	6 082 157
Příjmy rezervního fondu, z toho:	7 347 923	9 168 939	8 786 426	6 071 796	1 088 732
• Příjmy z prodeje majetku	110 061	312 306	497 614	445 101	705 776
• Přijaté peněžité dary	81 255	2 688	503	8 370	22 439
• Prostředky na náhradu škod způsobených pojistnými událostmi	1 864	2 049	195	419	
• Prostředky přijaté ze zahraničí	187 934	344 089	542 031	541 488	360 517
• Nevyčerpané rozpočtové prostředky v daném roce	6 966 809	8 507 807	7 746 083	5 076 418	4 536 375
Výdaje účtu	831 013	4 736 501	9 054 170	11 776 790	3 066 924
Celkový zůstatek	7 622 457	12 054 895	11 787 151	6 082 157	4 103 965

Příspěvky ČR do rozpočtů NATO v letech 1999–2008 (v tis. Kč)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Vojenský rozpočet NATO	138 128	214 095	164 870	185 140	289 204	34 972	206 421	228 626	197 164	216 221
NSIP	39 824	128 441	136 971	163 725	137 995	166 665	167 537	128 930	149 885	153 417
Agentury, prvky vojenské struktury a projekty NATO	835	1 670	9 722	11 325	11 204	12 289	18 638	15 308	12 668	14 607
Příspěvky ČR celkem	178 787	344 206	311 563	360 190	438 403	213 926	392 596	372 864	359 717	384 245

3. Současné klíčové problémy

- Mezinárodní **terorismus**
- Šíření **zbraní hromadného ničení**
- Nestabilita a regionální **konflikty**
- **Mezinárodní migrace** (masová a nelegální)
- Organizovaný zločin a korupce

Další bezpečnostní hrozby

- **Přírodní katastrofy**
- Průmyslové a ekologické **havárie**
- Distribuce **drog**
- **Kybernetické útoky**
- Přerušování dodávek **strategických surovin nebo energie**

Ekonomika policie

Právní předpisy týkající se policie v ČR

- 1/1993 Sb. **Ústava ČR 1/1993 Sb.**
- 2/1993 Sb. **Listina základních práv a svobod**
- 361/2003 Zákon o **služebním poměru** příslušníků bezpečnostních sborů
273/2008 Sb. **ZÁKON** ze dne 17. července 2008 - o **Policii České republiky** (od 01. 01. 2009)
- 40/2009 Sb. **ZÁKON** ze dne 8. ledna 2009 - **trestní zákoník** (od 01. 01. 2010)
- 141/1961 Sb. **ZÁKON** ze dne 29. listopadu 1961 - o trestním řízení soudním (**trestní zákon**)
- 200/1990 Sb. **ZÁKON** ze dne 17. května 1990 - o **přestupcích**
- 361/2000 Sb. **ZÁKON** ze dne 14. září 2000 - o **provozu na pozemních komunikacích** a o změnách některých zákonů
- **VYHLÁŠKA** o způsobu vnějšího označení, služebních stejnokrojích a zvláštním barevném provedení a označení služebních vozidel, plavidel a letadel Policie České republiky a o prokazování příslušnosti k Policii České republiky

Právní předpisy týkající se boje ČR proti financování terorismu

- zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Tímto zákonem byla provedena implementace **platných evropských právních předpisů**, krom jiného:
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005, o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu
- Blíže na stránkách **MFČR**
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/leg_aml_cft.html

Ostatní právní předpisy

- Rozpočet ČR
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_56706.html
- Návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti
<http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=21667546&doctype=ART&>
- Dohoda mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií České republiky
www.policie.cz/soubor/05-dohoda-mezi-cmfs-a-policii-cr.aspx

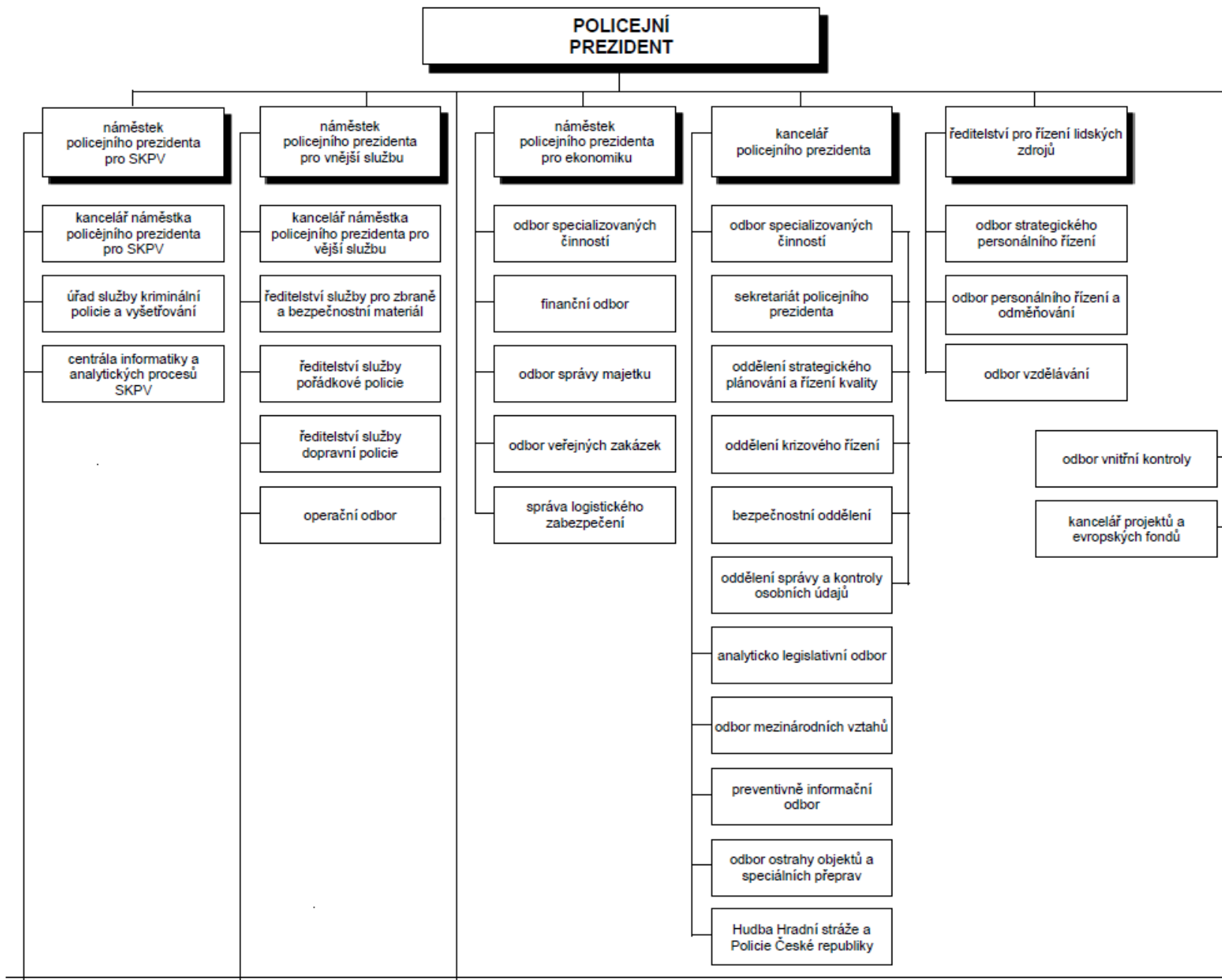
- Instituce s **mocensko-ochranným a donucovacím** charakterem si vytváří **každý stát**
 - Jejich činnost začíná tam, kde veřejná správa **nestačí** zajistit zájmy státu a občanů
 - **Policie:**
 - Policie ČR
 - Městská policie
 - Zpravodajské služby
 - Krizové řízení a integrovaný záchranný systém
 - Ochrana utajovaných skutečností

- Policie ≠ Ministerstvo vnitra!
- Organizační schéma MV ČR:

Pramen: PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. Veřejná správa a finance

Organizační schéma Policie České republiky

Organizační schéma Policie České republiky

POLICEJNÍ
PREZIDENT

náměstek
policejního prezidenta
pro SKPV

náměstek
policejního prezidenta
pro vnější službu

náměstek
policejního prezidenta
pro ekonomiku

kancelář
policejního prezidenta

ředitelství pro řízení lidských
zdrojů

Útvar pro odhalování
organizovaného zločinu
SKPV

Útvar pro ochranu
ústavních činitelů
ochranné služby

Útvar odhalování korupce a
finanční kriminality SKPV

Útvar pro ochranu
prezidenta České republiky
ochranné služby

Národní protidrogová
centrála SKPV

Služba cizinecké
policie

Útvar zvláštních činností
SKPV

Letecká služba

Útvar speciálních činností
SKPV

Pyrotechnická služba

Úřad dokumentace a
vyšetřování zločinů
komunismu SKPV

Kriminalistický ústav
Praha

Útvar rychlého nasazení

útvary Policie České republiky
s celostátní působností

Vysvětlivka:
SKPV = služba kriminální
policie a vyšetřování

krajská ředitelství
Policie České republiky

obvodní a městská
ředitelství Policie České
republiky

Policie a její produkt

- Vedou se spory o **roli** policie v zabezpečování pořádku
 - **Sportovní utkání**
 - Veřejná nebo soukromá akce?
 - Policie zůstává poslední záchranou, pokud se pořadatelům situace vymkne z rukou, **zasáhne**
 - **Nevyloučitelnost** ze spotřeby tedy platí, míra poskytování policejních služeb se ale **může lišit!**

Policie ČR po roce 1989

- Policie ČR dosáhla v transformačním období řady **pozitivních** výsledků
 - **Profesionalizace a demokratizace**
- **Ne vše** se povedlo
 - Nárůst **kriminality**
 - včetně té **hospodářské**

- **Dynamika, vzrůstající sofistikovanost organizovaného zločinu a technologická vybavenost mezinárodních zločineckých skupin**
 - Růst nároků na zdroje veřejných rozpočtů
 - Je třeba klást důraz na:
 - **Hospodárnost**
 - **Efektivnost**
 - **Účelnost** poskytovaných služeb

Financování policie v ČR

- Policejní služby jsou financovány z **veřejných rozpočtů**
 - Hlavní zdroj **rozpočtová kapitola MV**
 - MV je také zřizovatelem mnohých **organizačních složek a příspěvkových organizací**
 - Je patrná jistá **ekonomická autonomie** policie
 - **Oddělený segment** v rámci rozpočtové kapitoly MV ČR
 - Posilování odpovědnosti policejního prezidenta a jeho náměstka za **hospodaření policie ČR**
 - **Obecní policie** je financována z rozpočtu **obce**

Rozpočet policie ČR (mil. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Výdaje	32 169	33 308	35 287	33 677	34 565

- 2011: **29 606** mil Kč
- 2012 : **27 801** mil Kč

Problematika řádného nakládání s policejním majetkem

- Materiálové vybavení policie je značně **různorodé**
 - Služebny, výcviková zařízení, garáže, dopravní prostředky, výzbroj, výstroj, komunikační a výpočetní technika apod...
 - Dva **základní problémy**:
 - **Pořízení** tohoto majetku (zákon o veřejných zakázkách)
 - **Zajištění** majetku proti poškození, odcizení, **neoprávněnému používání** apod...

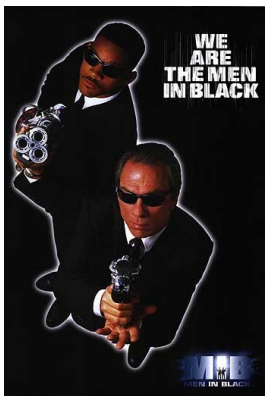
Policie a lidské zdroje

- Lidské zdroje jsou **nejdůležitější oblastí** policie
- Otázka **počtu policistů** je významné téma diskuzí jak odborné i laické veřejnosti
- Problematika **odměňování policistů**
 - Dopady na:
 - **Sociální situaci** policistů
 - (možný odchod od policie)
 - **Korupční potenciál** v jednání policistů

Ostatní složky podílející se na bezpečnostním systému

- Zpravodajské služby
- Úřad pro ochranu osobních údajů
- Národní bezpečnostní úřad
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost
- Soukromé bezpečnostní agentury

Spolupráce soukromého a veřejného sektoru v oblasti zajišťování bezpečnosti

- **Soukromé bezpečnostní agentury**
 - Ve srovnání s jinými státy **značný počet**
 - **3 000 subjektů s 54 000 zaměstnanci (2002)**
 - Velký problém s **právním postavením** jejich pracovníků
 - Práva jako kterýkoli **jiný občan**
 - **Občanský zákoník §417 (1):**
 - „Komu škoda hrozí, je povinen k jejímu odvrácení zakročit způsobem **přiměřeným okolnostem** ohrožení“
 - Problém s používáním **donucovacích prostředků**

Soukromé bezpečnostní agentury

- Bezpečnostní služby fungují v **právním vakuu**
- V legislativním procesu je zákon o **soukromých bezpečnostních agenturách**
 - Jistá kontroverze:
 - Zákon připravuje ministerstvo vnitra, kde působi(li) lidé v nedávné minulosti napojení na ABL

Protiteroristická politika

Co je to terorismus

- *Velmi mnoho definicí*
- Marešova definice:

„Použití **agresivního a excesivního násilí** (anebo **hrozba** použitím takového násilí), které je naplánováno s dominantním účelem vyslat **vážné zastrašující poselství** zřetelně **většímu počtu lidí** (cílovému publiku), než pouze těm, kteří jsou primárními násilnými akty nebo hrozbami **bezprostředně poškozeni.**“

Protiteroristická politika

- Protiteroristická politika je realizována na **nejrůznějších úrovních politiky**
 - dominantní je **státní úroveň**
 - **mezinárodní úroveň**
 - **vnitrostátní úroveň**
- Z hlediska **charakteru institucí** (na domácí i mezinárodní úrovni)
 - Policejní
 - Zpravodajské a tajné služby
 - Vojenské
 - Záchranné
 - Diplomatické a politicko-vyjednávací
 - Legislativní a justiční
 - Další
- **Národní kontaktní bod pro terorismus**

Národní kontaktní bod pro terorismus

- **protiteroristické centrum** Policie ČR
- **centrální komunikační, informační a analytické pracoviště PČR**
 - sběr, vyhodnocování, analýza a zpracování informací, zjištěných PČR o osobách napojených na **teroristické organizace**
- propojení se všemi útvary PČR a **spolupráce** s ostatními **bezpečnostními orgány** u nás i v zahraničí.
- Tvorba metodik předcházení, odhalování a vyšetřování **teroristické trestné činnosti** a zpracování **situačních a pozičních dokumentů**
- monitoruje a vyhodnocuje **hrozby** plynoucí z **terorismu** vůči zájmům **ČR** a podílí se při jejich předcházení a případném odstraňování.

● **Hlavní cíle a úkoly:**

- Shromažďovat a vyhodnocovat **informace** se vztahem k **terorismu**
- Předcházet a případně odstraňovat škodlivé následky **teroristické trestné činnosti**
- **Centrální kontaktní bod** pro tuzemské i zahraniční partnery v otázkách vzájemné spolupráce;
- **Kontaktní bod** pro **občany ČR**
- **Monitorovat a vyhodnocovat hrozby** plynoucí z terorismu.

Základní druhy protiteroristické politiky

Pramen: MAREŠ, M. Vymezení protiteroristické politiky. Pp 3

Ekonomové a protiteroristická politika

- Dvě základní roviny
 - Opatření proti **financování terorismu**
 - **Hodnocení efektivity** protiterorostické politiky

Boj proti financování terorismu

- Proč se zajímat o **systemy financování** teroristických organizací?
 - důležitější než konkrétní bojovníci jsou pro teroristické organizace jejich **způsoby fungování**
 - v čele se **systemem financování**
- Nutnost **finančního boje** je zřejmá také z následujícího důvodu:
 - Sledováním pohybu finančních prostředků teroristických organizací lze také odkrýt i **struktury těchto organizací**
 - Za ideálního stavu: **ochromení, případně vyřazení z provozu**

- Krulík: „*opevňujeme své ostrůvky v době, kdy je nutné vytvořit flotilu k vyhnání pirátů z moře*“
 - Tato „flotila“ přitom nemusí být vojenského charakteru, nýbrž může jít o „flotilu“ **finančních a ekonomických expertů a institucí**
- Základní strategie jakéhokoli boje:
 - Nalézt **slabé místo** protivníka a přesně na něj nasměrovat svůj úder
 - tímto slabým místem mohou být právě **finanční systémy**
 - rozbití **finančních systémů** teroristické organizace mohlo tuto organizaci oslabit více, než **eliminace jejího nejužšího vedení**

Proces financování terorismu

- **Financování terorismu** má některé společné rysy:
 - zakrývání **zdrojů** peněžních prostředků
 - zakrývání jejich **místa určení**
 - **změna podoby** těchto peněžních prostředků
 - Případně jejich přesun na místo, kde méně pravděpodobně **přilákají pozornost**
- Tyto transfery mohou probíhat v **legálním či nelegálním systému.**

Cesty financování terorismu

- Transfery v **legálním systému**
 - Bankovní převody **legálními peněžními ústavami**
 - Utajovaný transfer a ukrytí fondů prostřednictvím legálních firem
- Transfery v **nelegálním systému**
 - Převody pomocí **alternativních bankovních systémů**
 - Utajený fyzický transfer finančních prostředků

Jak financování čelit?

- AML/CFT standardy podle Johnstona a Nedelesca:
 - přijmutí legislativy
 - financování terorismu musí být **trestným činem**
 - Musí existovat právní opora **zmrazení či zabavení teroristických prostředků**
 - Musí být vymezeny **finanční a nefinanční profese** a oblasti podnikání
 - Musí umožňovat dané zemi co **nejširší mezinárodní kooperaci** v této oblasti
 - Musí existovat vhodný **institucionální a administrativní rámec a legislativa**, poskytující příslušným autoritám příslušné **povinnosti a pravomoci**

Další výzvy protiteroristické politiky

- Spolupráce **soukromého a veřejného sektoru** v protiteroristické ochraně (měkké cíle)
- Boj proti **námořnímu terorismu**
- boj proti použití **ZHN** v terorismu
 - **Jaderné zbraně**

Literatura a zajímavé odkazy

- Bílá kniha o obraně – stránky MO
- Bezpečnostní strategie ČR 2011
- REKTOŘÍK, J. a kol. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru.*
- IVANČÍK, R., KELEMEN, M. *Obrana štátu: Ekonomika, plánovanie a financovanie obrany.*
- ŠRÁMKOVÁ, T. *Systém ekonomického zabezpečení obrany. (DP, IS MU)*
- Časopisy *Vojenské rozhledy* (dostupné z MO), *Obrana a strategie*, *Vojenské reflexie*
- Slovensko šetří a neplní závazky vůči NATO
http://www.natoaktual.cz/slovensko-setri-a-neplni-zavazky-vuci-nato-fk3-na-analyzy.aspx?c=A110328_120254_na_analyzy_m02
- NATO - hlavní funkce
<http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=2410>
- <http://www.army.cz>
- <http://www.natoaktual.cz>
- <http://www.nato.int>
- <http://www.policie.cz/>

- Návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti
<http://www.mvcr.cz/clanek/navrh-zakona-o-soukrome-bezpecnostni-cinnosti.aspx>
- Nová pravidla bezpečnosti na fotbalových stadionech
- <http://www.mvcr.cz/clanek/nova-pravidla-bezpecnosti-na-fotbalovych-stadionech.aspx>
- Text dohody Policie ČR a ČMFS: www.policie.cz/soubor/05-dohoda-mezi-cmfs-a-policii-cr.aspx
- Národní kontaktní bod pro terorismus
<http://www.policie.cz/clanek/informacni-servis-zpravodajstvi-narodni-kontaktni-bod-pro-terorismus.aspx>
- <http://www.policie.cz/>
- Státní rozpočet

(Děkuji za pozornost)